

Платформа за анализу и истраживање

АКТИВ и ЦМТ

Предлог практичне политике

Квалитет превода косовских закона на српски језик

Овај документ припремили су чланови **Платформе за анализу и истраживање**:
Милица Ђорђевић из Wake Up Club-а

Миљан Станишић из Домовика
Татјана Влаховић из Домовика

Ивана Вукашиновић из Под срећном звездом

Милиош Тимоотијевић из ЗЕ института
Игор Дашић из ЗЕ института

Александар Здравковић из Центра за развој локалних средина – Косовска Митровица

Милош Вукадиновић из Института за развој цивилног друштва Innovate

Ову групу менторисао је Pieter Troch из Европског центра за питања мањина, а документ су финализовале Јелена Вићић из Центра за мир и толеранцију и Милица Андрић из Актив-а.

Платформа за анализу и истраживање је неформална група састављена од 14 српских ОЦД, а у циљу промовисања права српске заједнице на Косову. Платформа за анализу и истраживање је оформљена у склопу пројекта *Јачање капацитета цивилног друштва како би ефектније утицали на процес доношења одлука* који финансира Канцеларија Европске уније на Косову, а имплементирају НГО АКТИВ из Митровице и Центар за мир и толеранцију из Грачанице.

За издавача:

НВО АКТИВ

Краља Петра I, 183/а, Митровица

Емаил: office@ngoaktiv.org

www.ngoaktiv.org

Јануар 2016

Предлог практичне политике

Квалитет превода косовских закона¹ на српски језик

Сажетак

Српски и албански језици су службени језици на Косову. То конкретно значи да сва званична документа Владе у Приштини морају бити преведена на српски и албански. Нажалост, квалитет превода закона на српски језик је на незадовољавајућем нивоу, што је последица и техничких и политичких проблема. Језички проблеми на Косову обухватају све сфере јавног живота, и на централном и на локалном нивоу, али аутори овог предлога практичне политике су ради практичности и сужавања обима његовог предмета анализирали само преводилачку мрежу задужену за превод закона, тј. преводилачку мрежу у централним институцијама. Та мрежа састоји се од преводилачких служби које преводе предлоге закона унутар министарстава и Дирекције за језичке услуге која преводи скупштинска документа (амандмане закона).

Ограничена финансијска средства и скромне накнаде за рад преводилаца, недостатак квалификованог преводилачког кадра, некоординисана преводилачка мрежа и незаинтересованост политичких лидера су узроци који утичу на квалитет превода закона који се доносе на Косову. Премда чињеница да је квалитет превода закона лош не представља и кршење Закона о употреби језика, она је ипак добар показатељ немарности косовских институција у примени свих закона. Лош превод закона може да има и озбиљне правне последице по грађане српске националности, што се у практичној примени апсолутно односи на Законик о кривичном поступку².

Аутори ће предочити препоруке за ублажавање неких од узрочника лошег квалитета превода закона и усмерити их на политичке представнике српске заједнице у Скупштини Косова, на Владу Косова, ОЦД и медије. Између осталог, предложимо окупљање већ ограниченог броја од 48 преводилаца подељеним по министарствима и другим централним институцијама у једно тело које може ефикасно да дели посао и користи расположиве капацитете колега, позвећемо српске посланике да усагласе акције које треба преузимати када им се на разматрање преда лоше преведен предлог закона и покрену иницијативу за

¹ Ова анализа не прејудуцира став чланова Платформе за анализу и истраживање о статусу Косова.

² У интервјуу за РТС датом поводом анализе квалитета превода косовског Кривичног законика, професор права Дарко Симовић истче: "У албанској и у енглеској верзији се користи термин 'одбити напад', а на српском 'избећи напад'.

Просто илустровано, ако неко крене да вас нападне ножем, према албанској верзији можете да се браните ножем или било којим оружјем, а према верзији на српском језику смете само да бежите". Доступно на:

<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/9/Politika/1823562/Ni+zlo%C4%8Din+ni+kazna+nisu+jednaki+na-Kosovu.html>

доношење ванредне уредбе којом ће бити омогућено лекторисање већ постојећих закона.

I. Увод

Косово се у својим најважнијим актима декларише као мултиетничко и демократско друштво које уважава културне разлике и право на очување и изражавање идентитета. Један од најважнијих елемената националног идентитета једне заједнице је језик, а косовски Закон о употреби језика (ЗУЈ) прописује да су српски и албански језици и њихова писма равноправни службени језици у косовским институцијама. Такође, на општинском нивоу језик мањинске заједнице која чини најмање пет процената становништва³ у датој општини постаје језик у службеној употреби у тој конкретној општини, па сва званична документа локалних власти морају бити преведена на језик те невећинске заједнице. Међутим, овај закон се до сада поштовао само делимично.

Проблеми са имплементацијом ЗУЈ-а, су били предмет многих истраживања. Специфичност овог сажетог предлога практичне политике је у томе што је производ рада организација цивилног друштва које долазе из српске заједнице на Косову и као такав фокусира се на тренутно стање у области поштовања права на употребу српског као службеног језика на Косову. Пропусти на које желимо да укажемо су како техничке природе⁴, тако и зависни од политичке воље представника косовских институција. Поред тога, понудићемо и листу препорука за решавање неких од идентификованих пропуста.

Сматрамо да је сада прави тренутак за покретање овог питања, јер је након потписивања Бриселског споразума повећано политичко учешће Срба у косовском политичком животу и зато је уважавање оваквих иницијатива српске заједнице одличан начин да косовске институције покажу одлучност у намери да обезбеде услове у којима се поштују права и слободе српске, али и других невећинских заједница на Косову и искористе политички моментум створен 2013. За разлику од претходних истраживања о примени ЗУЈ-а, која су у ширем склопу разматрала примену ЗУЈ-а, овај сажети предлог практичне политике бавиће се тиме ко преводи законе на Косову и како то утиче на квалитет превода закона. Овај проблем је мањег опсега, али мерљивији у смислу постигнутих резултата јер

³Члан 2 Закона о употреби језика. Доступно на: http://www.assembly-kosova.org/common/docs/ligjet/2006_02-L37_sr.pdf

⁴Нора Безера, докторант албанског језика на Филолошком факултету Универзитета у Београду, при детаљној језичкој анализи Кривичног закона Косова утврдила је око 2.000 термилошких, више од 2.100 граматичких грешака и преко 1.300 правописних грешака.

ће свако побољшање квалитета превода закона или реорганизација преводиоачке мреже настала као резултат ове иницијативе бити лако видљива. Поред тога, лош квалитет превода закона који нису у складу са стандардима српског језика ствара домино ефекат који резултира даљим потешкоћама у уживању других права загарантованих законом.

Критике на рачун примене ЗУЈ-а долазе и од представника међународне заједнице. У последњем Извештају о процени права заједница ОЕБС-а, издатог децембра 2015, наводи се да су правосуђе и превођење закона још једно значајно подручје у којем долази до неусклађености са законом. Даље се наводи да су уочени бројни примери када верзије закона нису истоветне на српском и албанском језику што проузрокује правне нејасноће и кршење језичких права и стандарда владавине права.

II. Аналитички оквир

Права грађана да говоре и употребљавају свој језик загарантована су Међународним пактом о грађанским и политичким правима. Права мањина да користе свој језик посебно су загарантована Оквирном конвенцијом за заштиту националних мањина Савета Европе. Ова конвенција обезбеђује право на слободу изражавања властитог мишљења, примање и ширење информација и идеја на мањинском језику, како у приватном, тако и у јавном животу, у усменом говору и у писму, без мешања власти, као и право да користе своје име и презиме на мањинском језику. По члану 10. Европске повеље о регионалним и мањинским језицима Савета Европе загарантована је доступност употребе административне документације на мањинском језику становништва које тај језик говори или осигуравање двојезичних превода. Најзад, Оквирном конвенцијом за заштиту националних мањина Савета Европе обавезује државе чланице да по потреби усвоје одговарајуће мере са циљем постизања пуне једнакости између припадника националне мањине и већинског народа у свим подручјима економског, друштвеног и културног живота.

Иако Косово није члан Уједињених нација, као ни Савета Европе, те нема могућност да ратификује горенаведене Конвенције, у својим највишим актима Косово се декларативно обавезало⁵ да поштује све поменуте Конвенције, укључујући и обавезу предузимања афирмативних мера неопходних за постизање стварне једнакости између припадника заједница у свим областима живота.

⁵ Члан 3 Устава Косова гласи: 1. Република Косово је мултиетничко друштво, које се састоји од Албанаца и осталих заједница, којом се управља на демократски начин, поштујући владавину закона, преко законодавних, извршних и правосудних институција.

Од 2001. године, Косово је кроз законе изгласане за време UNMIK администрације регулисало употребу језика где су српски и албански равноправни службени језици и имају једнака права на употребу у свим институцијама Косова. Касније, прецизније 2006. године, овај принцип поштовања језика је још једном потврђен изглашавањем ЗУЈ-а. По члану 5. овог закона званични језици се употребљавају на равноправној основи у свим процедурама Скупштине Косова, а то се односи и на чување и издавање свих званичних докумената. Сви закони усвојени од стране Скупштине Косова који се објављују на званичним језицима су меродавни. Поред ЗУЈ-а, језичка права на Косову су гарантована и *Уставом* и *Законом о заштити заједница и њихових припадника*. Језичка права која се гарантују чланом 59 Устава су: право на изражавање на матерњем језику, како приватно, тако и у јавном животу; право на стицање јавног образовања на неком од службених језика на свим нивоима образовања, али и право на стицање образовања на матерњем језику уколико су испуњени услови прописани законом; право на коришћење матерњег језика у оним локалним институцијама у којима постоје законски прописани услови за проглашење турског, ромског или бошњачког језика за језик који је у службеној употреби; право на задржавање властитих имена у оном облику који имају у њиховом матерњем језику; право на коришћење топонима и назива улица који одражавају идентитет локалних заједница и имање приступа медијима на матерњем језику.

Мрежа преводачких служби у косовским институцијама

За превод закона, па самим тим и њихов квалитет, задужена је читава мрежа административних служби унутар централних институција. Свако министарство има своју преводачку службу која је задужена за превод предлога закона који су у њиховој надлежности. Поред тога, сама Скупштина располаже Дирекцијом за језичке услуге (ДЈУ) која је задужена за:

- писмени превод свих скупштинских докумената (дакле, само посланичких амандмана, не и читавих предлога закона) са српског на албански и обрнуто
- симултано превођење скупштинских седница са албанског на српски и обрнуто
- лекторисање свих скупштинских докумената

Најзад, на локалном нивоу, од 34 општине, њих 27 пружа интерне услуге лекторисања, писменог и усменог превођења.⁶

⁶ Канцеларија Повереника за језике, *Monitoring and Evaluation of Language Rights* (2015), стр.27

Овај институционални оквир за пружање услуга превођења од 2012. године употпуњен је надзорним телом оформљеним у склопу Кабинета премијера.

Канцеларија надлежна за надгледање политике спровођења ЗУЈ-а у свим институцијама је Канцеларија повереника за језике (КПЈ). У мандату ове Канцеларије стоје следеће надлежности:

- надгледање поштовања ЗУЈ-а од стране свих институција које спадају под надлежност КПЈ
- предузима неопходне мере у оквиру својих овлашћења како би обезбедила поштовање закона
- разматра и даје препоруке сходно закону
- спроводи истраге у односу на своју иницијативу или на основу жалби
- информисање јавности у вези са њиховим правима сходно закону о употреби језика
- на основу истраге и надгледања Повереник предузима мере за побољшање поштовања овог закона
- пружа савете и препоруке јавности у вези права прописаних законом
- упозорава кршиоце примене закона
- посредује између институција
- санкционише прекршиоце закона након исцрпљивања свих предходних средстава у складу са Административним упутством за одређивање административних санкција о употреби језика⁷

КПЈ у саставу стално запослених нема лекторе, ни преводиоце, тако да ова институција нема могућности да лектурише предлоге закона, већ само проверава да ли су све одредбе одређеног предлога закона у складу са ЗУЈ-а. Зато ова институција и њен рад неће бити главни предмет овог предлога практичне политике.

Најзад, постоји и такозвана Мрежа за језичку политику која је помоћни механизам ове Канцеларије, а састоји се од контакт особа свих владиних институција које су у обавези да сарађују са Канцеларијом како би се обезбедило да се институције придржавају обавеза, а све у циљу спровођења овог закона (чл. 15 ЗУЈ-а).

⁷КПЈ има могућност да покрене дисциплински поступак против институција које крше ЗУЈ, међутим, КПЈ није практиковала ово право јер, пре свега, њени службеници нису наишли на службу која је одбила да прихвати препоруку КПЈ. Исто тако, КПЈ сматра да такав приступ не може уродити плодом и да је погрешан приступ решавању проблема. Најзад, сам процес кажњавања описан у административном упутству није јасан, а казне прописане овим административним упутством су занемарљиве (20 евра).

Пример функционисања преводачких мрежа у свету: Белгија

Пре него што изнесемо преглед стања централних преводачких тела на Косову осврнућемо се и на преводачке моделе у другим политичким системима који имају више службених језика.

Белгија је подељена у четири географска региона. У три региона је један од три службена језика (холандски, француски или немачки) доминантан, док у четвртом региону, Бриселу, холандски и француски имају једнак статус. Сви закони се преводе на холандски и француски, а за преводе су одговорна министарства (уколико Влада предлаже закон) и скупштински биро за администрацију (уколико закон предлаже председник Скупштине). Међутим, за преводе на немачки је задужена посебна служба која броји 34 службеника одговорних за превод оригинала са француског и немачког, али тек након њиховог усвајања.

Наш предлог за оптимизацију преводачке мреже централних косовских институција личиће на систем који је Белгија успоставила за превођење нормативних аката на немачки језик.

III. Критички преглед са препорукама

Имајући у виду да ДЈУ при администрацији Скупштине преводи само документа која настају у Скупштини, док је превод предлога закона обавеза преводачке службе министарства које припрема предлог закона, можемо закључити да највећи број језичких грешака настаје управо у службама унутар министарстава, јер је и обим њиховог посла већи. Поред тога што број ангажованих преводаца у министарствима (46) не одговара обиму посла са којим се суочавају, новчане накнаде су такође скромне.⁸

На квалитет превода утичу и квалификације самих преводаца где је број језичких стручњака којима је матерњи језик српски, на алармнтно ниском нивоу.

Према шефу ДЈУ Скупштине Косова, у тој Дирекцији има 20 професионалаца из области језика:

- 11 усмених/писмених преводаца професионалаца преписивача/дактилографа

⁸Добили смо информацију да једино ДЈУ при скупштинској администрацији има надокнаде у износу од 900 евра, док у осталим институцијама на централном нивоу, те надокнаде износе око 400 евра.

- пет (5) у Јединици за коректуру (2 за српски и 3 за албански језик)
- три (3) преписивача/дактилографа
- и (1) административни асистент

Од 11 професионалаца који пружају услуге усменог и писменог превођења у склопу ДЈУ, њих (8) има албански за матерњи језик. Једној (1) особи су матерњи језици албански и хрватски, и двама (2) особама је матерњи језик турски језик.⁹

Најзад, према подацима КПЈ¹⁰, укупан број језичких стручњака у језичким службама централних косовских институција је 48. Такође, од укупно 21 централне институције¹¹, њих 18 пружа језичке услуге. Од ових 18 институција, 12 има сопствену јединицу за језичке услуге. Када је реч о преводилачким кадровима, већина министарстава (14) располаже са 1-3 преводилаца, док 3 министарства располажу са 5 или 6 преводилаца. Од већ поменутих 48 језичких стручњака у централним институцијама 41 има албански као матерњи језик, једном је матерњи језик српски и једном турски, док петоро није желело да се изјасни¹².

Најзад, очигледно је и да недостаје механизам којим би се овим ограниченим капацитетима располагало. У тренутку писања овог сажетог предлога практичне политике у изради је Владаина стратегија о употреби језика у чијем се нацрту предвиђа могуће решење овог проблема. Наиме, предвиђа се формирање Јединице за превођење која ће по узору на ДГ Транслатион из Брисела функционисати у склопу Канцеларије премијера као тела одговорног за одобравање преведених званичних докумената од јавног значаја (закони и прописи, јавне и саобраћајне ознаке, формулари, потрошачке декларације, упутства).

⁹Европски центар за питања мањина (2014), *Праћење и оцењивање језичких права: Увођење употребе показатеља у раду Скупштине Косова*, стр.19

¹⁰Канцеларија Повереника за језике, *Monitoring and Evaluation of Language Rights* (2015), стр. 56-58

¹¹Министарство европских интеграције, Канцеларија председника и Министарство пољопривреде, шумарства и руралног развоја не пружају језичке услуге.

¹²Канцеларија Повереника за језике, *Monitoring and Evaluation of Language Rights* (2015), стр. 59

Препоруке:

Скупштини Косова:

1. Усвојити ванредну уредбу по којој би било могуће извршити лектуру већ постојећих превода закона на српски језик од стране стручне комисије, а да закон не мора проћи кроз стандардну скупштинску процедуру усвајања новог закона. Средства за лектуру већ усвојених закона треба тражити кроз пројекте које неће финансирати само Влада Косова, већ и међународни донатори.
2. Српски посланици у Скупштини Косова треба да обратe више пажње на квалитет превода докумената који им се предају на разматрање и договоре акције које могу усвојити када испред њих дође нацрт закона који није квалитетно преведен, у ком сличају треба оштро протестовати или одбијати разматрање предлога закона чији квалитет није на задовољавајућем нивоу.

Влади Косова:

3. Јединица за превођење о чијем се формирању говори у нацрту Владине стратегије за употребу језика би требало, не само да одобрава преведена званична документа, већ и да окупи све преводиоце којима располажу централне институције у једно тело које може боље да организује њихов рад и одговори потребама министарстава. На овај начин, сви расположиви преводиоци би били окупућени у једном простору где би се размена искустава и знања одвијала спонтано.
4. Краткорочно, косовске институције би требало да запошљавају већи број лектора којима је матерњи језик српски. Познавање албанског језика није од суштинске важности за посао лектора који лекторише законе писане на српском језику.
5. Дати мандат КПЈ да успостави комисију састављену од истакнутих лингвиста и правника која би једном годишње контролисала и оцењивала насумице одабране преводе закона из претходне године и давала оцене рада преводиоца. Обезбедити средства за једногодишње новчане накнаде најбоље оцењеним преводиоцима, а онима чији резултати рада нису на задовољавајућем нивоу обезбедити услове за похађање обавезујућих семинара и заказати полугодишњу реevaluацију њиховог рада после које треба применити озбиљније санкције уколико напредак у квалитету рада изостане.

Организацијама цивилног друштва/преводиоцима:

6. Основати Косовску комору усмених и писаних преводаца преко које ће се обезбедити средства за редовне и обавезне семинаре за преводиоце у

централним институцијама који ће обухватати предавања о најчешћим логичким и граматичким грешкама које настају приликом превођења.

7. Обезбедити средства за финансирање групе лингвиста која ће израдити албанско-српски правни лексикон и друге преводачке алате доступне на интернету.

Медијима:

8. Подржати КПЈ, као највидљивију институцију која се бави применом ЗУЈ-а кроз пројекте који промовишу њихов рад, али и саму институцију и на тај начин вршити притисак на косовске институције да буду марљивији у примени ЗУЈ-а.

Додатак:

Грамагичке анализе појединих косовских закона

Анализом квалитета превода са албанског на српски језик су се почетком 2015. године бавили и новинари Вести¹³ и њихов стручни сарадник у истраживању, професор албанског језика Нора Безера. Дошли су до следећих резултата:

Устав Косова (60 страна) - 930 грешака у преводу, од тога 216 речи је изостављено, потпуно погрешно преведено или су уметнуте речи или делови реченица које не постоје у албанском оригиналу. На пример, из члана о спровођењу суверенитета у српској верзији изостављена је реч - референдум.

Закон о несталим лицима (9 страна) - 198 грешака у преводу. У закону који се односи на забрану дискриминације уметнут је део који не постоји у оригиналу.

Закон о Радио-телевизији Косова (28 страна) - 562 грешке у преводу. Осим од правописних, закон врви и од оних грешака где су нетачно или непрецизно преведене речи и изрази са оригинала на српски језик.

Ахтисаријев пакет закона који је уврштен у косовски Устав има чак 382 грешке у преводу, а на скоро свим местима замењена су слова Ч и Њ.

Закон о историјском центру Призрена (12 страница) више од 350 грешака у преводу, а многи називи су остали у албанској транскрипцији. На сваком месту је погрешно написана именица Косово.

Закон о власништву и другим стварним правима (83 странице) - око 1.500 грешака у преводу, а користе се непознате "српске" речи попут - анканд, оферта и базамент.

Закон о катастру (21 страница) - 354 грешке и велики број хрватских речи и израза.

¹³<http://www.vesti-online.com/Vesti/Tema-dana/469664/Kosovo-izgubljeno-u-prevodu-2-Pruceni-prevodioci>.

Web адреси последњи пут приступљено: 7.12.2015.

Законо заштити и промовисању права заједница и њихових припадника (16 страна) - 281 грешка, а за превод је уместо 30, искоришћено 27 слова азбуке.

Наши истраживачи, чланови Платформе за анализу и истраживање су такође анализирали¹⁴ неколико нормативних аката косовских институција и дошли до следећих података:

Нацрт закона о енергетској ефикасности¹⁵ (16 страница, тројезично) има укупно 39 грешака и то 5 лексичких, 6 логичких, 17 граматичких и 11 словних грешака.

Неке од грешака у овом документу су:

Члан	Албански	Српски	Енглески
Логичке грешке			
3	[...] shpiejnë në përmirësimin e efijencës së energjisë, të verifikuara dhe të matshme ose në lidhje me efikasitetin e	[...] воде ка побољшању енергетске ефикасности, верификоване и мерљиве или приближно мерљиве ефикасности енергије;	[...] lead to verifiable and measurable energy efficiency improvement;
5	Agjencia për Efijencën e Energjisë e Kosovës është një agjenci ekzekutive në përputhje me Ministrinë.	Косовска Агенција за енергетску ефикасност је извршна агенција у складу Министарстава.	The Kosovo Energy Efficiency Agency is an executive agency under the Ministry.
13	[...] cilat janë obligimet e Kosovës në kuadër të Traktatit për Bashkësin Energjetike.	[...] које су обавезе Косова у оквиру Трактата за Заједницу Енергије.	[...] which are binding for Kosovo under the Energy Community Treaty.
Лексичке грешке			
4	[...] në përputhje me legjislacinin në fuqi.	[...] у складу са легислацијом на	[...] in compliance with the applicable

¹⁴ Треба нагласити да наши истраживачи због непознавања албанског језика нису били у могућности да раде компаративну анализу закона на српском и албанском, већ су само тражили граматичке, логичке, словне и лексичке грешке у верзији закона на српском језику.

¹⁵Анализу Нацрта закона о енергетској ефикасности, Закона о омладинском организовању и Закона о личној карти урадила је Милица Ђорђевић, дипломирани менаџер заштите животне средине са пољопривредом.

		снази.	law.
11	[...] kërkohet mbështetje financiare nga organizmat financiarë relevante zhvillimore ndërkombëtare [...]	[...] тражи финансијску подршку од релевантних међународних организама [...]	[...] seek for financial support from relevant international financial and development organisations

Закон о омладинском организовању (8 страна) има укупно 30 грешака и то 8 лексичких, 3 логичке, 8 граматичких и 11 словних.

Члан	Албански	Српски	Енглески
Логичке грешке			
2	[...] puna vullnetare dhe edukata <u>joformale të qendrave të rinisë.</u>	[...] добровољни рад и <u>неформално васпитање омладинских центара.</u>	[...] voluntary work and informal education of young people.
1	Ky ligj ka për qëllim përmirësimin dhe promovimin e pjesëmarrjes së të rinjve në procesin e vendim-marrjes të vazhdueshme, pa dallime dhe përjashtime në zhvillimin e një shoqërie demokratike, me qëllim të përmirësimit të cilësisë së jetës së të rinjve dhe të statusit të tyre shoqëror.	Овај закон има за циљ стално унапређење и реафирмацију учешћа младих у процесу одлучивања, <u>без икаквих разлика и изузетака у развоја демократског друштва,</u> у циљу побољшања квалитета живота младих и њиховог друштвеног статуса.	This law aims to promote and reaffirm continued participation of youth in the decision making process, without any difference and exclusion, in the development of a democratic society, in order to improve the quality of life of youth and their social status.
Лексичке грешке			
3	[...] një hapësirë që është funksionalizuar për zhvillimin e aktiviteteve rinore e licencuar është nga drejtoria komunale	[...] простор који је функционализиран за одвијање делатности омладине и лиценцован је од општинске управе надлежне за омладину.	[...] the space functionalized for development of youth activities licensed by the municipal Directorate responsible for youth.

	përgjegjëse për rini.		
3	[...] veprimtaria rinore e organizuar nga ana e institucioneve përkatëse.	[...] омладинска делатност организирана од стране одговарајуће институције.	[...] youth activity organized by respective Institution
6	[...] mbështetja e programeve për zhvillim dhe ngritjen e kapaciteteve në sektorin e rinisë.	[...] подржавање програма за развој и уздизање капацитета у сектору омладине;	[...] to support programs for development and capacity building in the youth sector;
15	[...] në përputhje me parimet të cilat janë në interes të demokracisë, humanizmit dhe tolerancës [...]	[...] у складу са начелима која су у интересу демократије, хуманости и толеранције [...]	[...] in accordance with principles in the interest of democracy [...]

Закон о личној карти је један од анализираних закона чији је превод бољег квалитета. На 9 страна текста овог закона забележили смо 7 граматичких грешака, 5 словних, 2 логичке и 1 лексичку грешку. Међутим, оно што је проблематично, је члан 9.2 који гласи: „образац личне карте штампа се латиницом“. Овај члан је у супротности са чланом 2 ЗУЈ-а: „2.1. Албански и српски и њихови алфабети су службени језици на Косову и имају равноправан статус у Косовским институцијама.“ Српски језик има два службена писма, ћирилицу и латиницу и поменути члан представља директну дискриминацију ћириличног писма.

Члан	Албански	Српски	Енглески
Логичке грешке			
8	Distribuimin e letërnjoftimeve e bënë organi të cilin e ka caktuar Ministria e Punëve të Brendshme ose ajo kryhet...	Дистрибуцију личне карте врши орган који је одредило Министарство унутрашњих послова или се то врши.	Distribution of the Identity Cards is done by the body assigned by the Ministry of Internal Affairs.
	[...] Në qoftë se shtetasi çajmron rezidencën e	[...] уколико држављанин одјави	[...] if the citizen denounces his/her

	përherëshme të qëndrimit për shkak të shpërnguljes në Republikën e Kosovës	стално место боравка због пресељења у Републици Косова	permanent residence due to displacement from Kosovo.

Поред тога, **Закон о заштити потрошача** чланом 18.3.прописује: „Сви подаци из декларације морају да буду видљиви, читљиви и написани на службеним језицима. Закон не искључује могућност употребе других језика и знакова разумљивих за потрошача. За податке из декларације на увозној роби одговорност сноси увозник“. Ово се право не примењује јер широм Косова, већина производа нема етикете са информацијама на српском језику.

Извори:

Европски центар за питања мањина (2014), *Праћење и оцењивање језичких права: Увођење употребе показатеља у раду Скупштине Косова*, доступно на: http://www.poverenik-ks.org/repository/docs/Piloting-the-Use-of-Indicators-in-the-Work-of-the-Assembly-of-Kosovo_Final-Report_January-2014_SRB.pdf

Канцеларија Повереника за језике, *Праћење и оцењивање језичких права на Косову* (2015), доступно на: http://www.poverenik-ks.org/repository/docs/Serbisht_Finale_160315.pdf

Израз захвалности:

Дугујемо захвалност људима који су својим знањем и искуством допринели писању овог сажетог предлога практичне политике: Бранислав Нешовић, Сара Остојић, Љубиша Башчаревић, Caleb Waugh и Верољуб Петронић.

Резерва:

Овај сажети предлог практичне политике је израђен уз помоћ Канцеларије Европске уније на Косову. Ставови изнети у овом извештају су искључива одговорност „АКТИВ-а“ и „Центра за мир и толеранцију“ и не могу се, ни у ком погледу, узети за ставове Европске уније.